

SLOVENSKI ŠTAJERC

Iz naroda za narod!

«Slovenski Štajerc» izhaja vsak drugi četrtek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Naročnina za celo leto 2 K. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati naprej. — Cena oznanil je za eno stran 32 K, za $\frac{1}{2}$ strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K, $\frac{1}{16}$ strani 2 K, $\frac{1}{32}$ strani 1 K. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inserate) uredništvo in upravništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravništvo je v Kranju (Kranjsko). — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje poslati do ponedeljka pred izdajo dotične številke.

Št. 23.

V Kranju, dne 24. decembra 1905.

II. letnik

„Slovenski Štajerc“ — preneha z novim letom.

Z današnjo številko preneha izhajati „Slovenski Štajerc“. Čudne razmere pri listu silijo, da se ustavi vsako nadaljno izdajanje lista in to **po dogovoru** slovenskih merodajnih krogov na Štajerskem.

Vsled tega se **svare** vsi stari kakor tudi novi naročniki, ki so se hoteli z novim letom naročiti na ta list, **naj ne pošiljajo nobene nove naročnine** za „Slov. Štajerca“, ker po novem letu ne bodo več prejeli tega lista.

Ravnotako se **svare** vsi oni, ki dolgujejo kaj listu, naj ne pošiljajo nobenega denarja več na upravništvo, oziroma uredništvo „Slovenskega Štajerca“, temveč **edino le na tiskarno v Kranju**, kajti sicer bi lahko prišli v neprijeten položaj, da bi morali vsak že vplačan znesek povrniti še enkrat. Ob enem se prosijo vsi, ki dolgujejo bodisi na naročnini, bodisi na inseratih, da to pošljejo čimpreje naravnost na tiskarno v Kranj, da ne bodo potem imeli kakih nepotrebnih stroškov.

Toliko v svarilo naročnikom in dolžnikom „Slov. Štajerca“, da se obvarujejo morebitne škode.

Vlada in volilna pravica.

Dne 28. nov. se je sešel državni zbor. Vse je z nepetostjo pričakovalo vladne izjave, ker gotovo je bilo, da je morala ta v prvi vrsti vsebovati najbolj poreče vprašanje sedanosti — vprašanje volilne pravice. Tisoče brezpravnih

je čakalo v nestrpnosti, ali mu vsaj zasine žarek upanja, da zadobi svoje politične pravice, da si na podlagi teh more ustvariti tudi pogoje za življenske pravice. In Gautsch je govoril. Noben resni politik ni pričakoval, da bo vladna izjava glede volilne reforme temeljila na ljudskih zahtevah, da bo Gautsch obljubil splošno volilno pravico brez vseh omejitev. Toda zavijanja, katero si je dovolil baron na ministrskem prestolu, menda vendar nihče ni pričakoval. Sicer, da je govoril o volilni reformi le v splošni potezah, ker volilni načrt — tako je obljubil — predloži vlada šele meseca februarja. Špekulacija vendar ni slaba — saj do takrat bo imel že bižé pod streho — in potem si zapoje: «kaj nam pa morejo» — «nič nam ne morejo». Da bi torej govorili obširno o stvari, ki še v ministrskih glavah samih ni jasna, bi bilo brezpomembno. Podati hočemo samo glavne točke, katere je navedel Gautsch v svojem govoru: 1. kurije se odpravijo — torej zahtevi splošnosti volilne pravice se je vlada uklonila. 2. Analfabetom, to je onim, ki ne znajo čitati, se ne odreče volilna pravica. To je tudi naša zahteva, ker dobro vemo, da je kriva le država, če kdo ne zna čitati, ker vlada ni skrbela za Slovane, ampak vso skrb in denar porabljala v prvi vrsti le za Nemce, in da je med analfabeti mnogo brihtnih glav. 3. Oziralo se bo na prosvetne in narodne razmere. Kaj tiči za to točko — čutimo prav dobro; predpravice nemškega naroda se morajo vzdrževati, to je izrecno izražen namen Gautschev. Upamo, da bodo slovanski poslanci storili vse, da se to ne posreči. 4. Volilni okrajji se bodo razdelili po narodnostnih razmerah in po visokosti davkov in bremen ter po deželah in ne po številu prebivalcev. Tudi to je sladkorček za Nemce. Zanimiva pri tej točki je izjava Gautscheva, da se bo skrbelo za varstvo manjšin s tem, da se bodo manjšine v raznih volilnih okrajjih pridobile k drugim enakomernim volilnim okrajjem, s čemur bi se delala pot narodni avtonomiji. 5. Nejasno se je izrazil Gautsch o pluralitetnem (množinskem) volilnem načinu, a vendar se je videlo, da se vlada zavzema zanj. To bi bila krivica v novi obliki. 6. Vsak volilec bo moral določeno dobo

bivati v enem kraju, šele potem bi imel pravico voliti. S tem se je Gautsch približal krščanskim socialcem; a tudi to je povsem krivično. 7. Misli Gautsch tudi na novi opravljeni red za državni zbor, po katerem bi se razbila obstrukcija. 8. Preobraziti misli gospodstvo zbornico tako, da bi imeli tam oni stanovi, ki v poslanski zbornici izgubili mandate, n. pr. veleposestniki, več zastopnikov. In to menda ni sleparija? Podali smo glavne točke Gautscheve «volilne reforme».

Omenjamo le še lahko, da Gautschev govor ni zadovoljil nobene stranke. Zlasti mi Slovenci moramo očito in odkrito izjaviti pred vsem svetom, da iz Gautscheve moke ne bo kruha; bil bi dober le za Nemce in morebiti še za Lahe, slab pa za vse Nemce, zlasti pa za Slovence in med Slovani najslabši ravno za Slovence!

Vse kaže, da Gautsch ni nič boljši prijatelj Slovanov, kakor se je kazaj prej, da je vse načrte skoval v sporazumu z nemškimi strankami, saj je vodja nemških nacionalcev dr. Deržata v graškem deželnem zboru čisto v enakem zmislu govoril o volilni reformi. Gautsch je igral pod odejo z nemškimi nacionalnimi kolovodji in si hotel samo zaslužni venec za Nemce pridobiti!

Dopisi.

Iz Slovenskih goric. Znano je vsakomur, ki pozna te prijazne kraje, da imamo pri nas obilo sodonosnikov in vinogradov, v kojih nam raste leto na leto pristna kapljica. Vsak, še tako majhen kmet ima v svojej kleti kak sodček in lahko si ga privoščiti, ko je izmučen.

Ko bi naše prosto ljudstvo, prišedše od težavnega dela zmučeno domov, šlo v klet, si natočilo kozarec dobrega vinca, ali če tega ni, pa vsaj jabolčnika, bilo bi veliko bolj čvrsto in zdravo kot sedaj.

Kaj pa vendar tlači duševno in telesno naše priprosto ljudstvo?!

Tu nam je lahek odgovor, kojega nam reši vsak, ki je le enkrat pogledal po Slov. gor. Nič, popolnoma nič drugega kot moreča kuga, ki se širi od dne do dne bolj. Kaj pa je vendar ta kuga? — Šnop-kožuh — pomešan z večino špirtusa — To je kuga, ona strašna smrt, ki pokolje največ ljudi.

Pa kaj nas to briga, bo kdo rekel, saj si ga sam kupi in ga sam pije! A to ni res; res je, da mu ga ne kupuje vedno drug, ampak sam s svojim krvavo zaslužnim denarjem plačuje to gnojnico. A to je ravno ono zlo, to je tisti greh, ki ga dela dan na dan naš kmet. Svoj krvavo zasluženi, z žulji pridobljeni groš nese v šnopsarijo ter ga zapije — tam pri tem kožuhu, mesto da bi šel v pošteno krčmo ter si kupil četrť dobrega vina. Od tega bi vsaj imel — če bi ga vedno zmerno užival. A boljši in ljubši mu je šnops, kot vse druge pijače. Pa pravi: «Nimam toliko, da bi si kupoval vino.» To je laž — imaš in še več moraš imeti. Kaj misliš, da ti šnops dajejo zastonj —; saj ga ne spiješ samo eden fraklček, dva, pet in še več. Če te pa stane eden frakl 50 kr, moraš plačati za pet teh 25 kr; za 25 kr. pa dobiš $\frac{1}{2}$ l. vina pa še dve žemlji po vrh, in si okrepečan, pa ne pijan. $\frac{1}{2}$ l. vina ti dobro prija, ko te

za 25 kr. šnops že popolnoma zdela, da jameš divjati ter razbijati kot nemčurji po Ptujju in Celju. Ta izdajska golazen je vedno šnopša-jeruša in vseh teh smrdljivih pijač polna, pa pobija in razdene v svoji podivjanosti vse. — Slovenski kmet pa, ki si že širom sveta znan, kot krotek potrpežljiv človek, ki voljno prenaša vse hude krivice in udarce od dežele, države, od okrajnih (nemčurskih) zastopov in prav takih občinskih odborov, ne bodi tak surov in zdivjan od tega žganja, kot so oni celjski in ptujski nemčurji; ti nimajo drugega dela, da pijejo po oštarijah — tam pri ptujskem Hutterju, potem pa pisarijo po svojem nesramnem, umazanem listu ter opravljajo in grdijo vse može, tebe, drago ljudstvo, pa vodijo le za nos, da jim pošiljaš in nosiš svoj slovenski denar, katerega se nikdar ne branijo. Denar slovenski jim je dober, a naše poštenje, naša sveta dolžnost, spoštovati in čislati vse žive dni svojo rodno mater, svojo rodno slovensko zemljo, to jim ni po volji. — Drži se sedaj, slovenski kmet, Slovenskih goric, ogiblji se pogubnega šnopsa, pij raje dobro vino in jabolčnik, in čeprav bi se zgodilo, kar seveda tudi očitno zavračamo, da bi ga imel kedaj malo pod klobukom, boš drugi dan zdrav in čil, če se pa napiješ kožuha — si pa bled in izdelan, da komaj gledaš.

Opustite tedaj, dragi kmetje, to grozno pijačo, ki dela toliko neugod in pokoplje toliko ljudi že v prvi, najlepši mladosti — zraven pa še zmeša um toliko ljudem, ki niso nikdar več zmožni trezno misliti.

Glejte in ohranite čast — lepih Slovenskih goric, da ne bo svet strašil svojo deco — z vami, češ da ste pijanci, zaslepljenci nemčurjev, kajti tu se gre za vašo čast. — Pijte raje vino, in marsikateri nemčurski šnopsar-oštarijaš bo šel — k vragom — s svojim strupom.

Glejte malo na druge kraje! V lepi Štajerski imamo toliko zemlje, ki ne rodi vina ne jabolčnika, pa vendar ljudje ne pijejo tega smrdljivega špirtusa. Gorjanci so vam čvrsti in krepki, zdravi a tudi pametni, vrhutega pa še bogati, a pijejo zgolj vino — le redkokedaj boste videli, da bo šnopsal. Hrust vam je, močan in trden, a samo zato, ker ga ne mori in mu ne vzame vsega življenja in vseh moči ta — šnops. —

Vem, da te besede ne bodo padle na kamnita tla, saj pri zavednih slovenskih kmetih ne, da boste postali trezni in z vami trezen ves vaš — slovenski rod. — «Proč z žganjem», to bodi vaše geslo. Bog vas živi!

Od sv. Antona v Slov. gor. Dragi «Slov. Štajere», moram ti pač poročati, kako veselje in smeh si vzbudil, ko si zadnjič srečno došel na naš grič. Komedija je bila taka, da je bilo kaj. Zavedni kmetje, ki te z veseljem čitajo, so se zbirali v gruče, smejali se, da so skoraj popokali — in zakaj — zato, ker si pošteno pošlatal naše «hajlovce» za ušesa. Taka jeza je bila, da bi se nemški «veteranci» skoro stepli, ker so se nalili šnopsa. Jezilo jih je tako zelo, da so sklicali ob 1. uri odbo-rovo sejo, ob tretji pa občni zbor (vsi udje so bili vabljeni). Predsednik mnogopožrtvovalni gospod Verbnjak je bil pijan kot kanon, držal je v svojih umazanih rokah «Sloven. Štajerca» ter čital zbranim — dopise od sv.

Antona, kojih je bilo menda precej. Ko sam v pijanosti ni več mogel, dal je drugemu, ki je bil malo boljši. Kri jim je silila v — šnopsa goreče — obraze in kmalu bi se stegli. — Ko se je pa neki — popolnoma prost človek, a zaveden Slovenec, upal potegovati za narodno stvar, bi ga kmalu postavili na cesto. A ta možak, ki upa pokazati pred vsem svetom, da mu je bila mati Slovenka, se ni ustrašil groženj, trdno jim je stopal na prste — pa kaj hoče sam — a vendar je storil svojo dolžnost — čast mu.

Gospod tišlermajster, kojega ste zadnjič tudi pobozali, si je upal — javno pred vsem udi sumničiti nekoga gospoda — za kar mu še lahko uide za nohte.

G. Alojz Hojs, le ne prenašlo — saj veste, da je kaznjivo, ljudi po krivem obrekovati —! Kapito? Le naročite si ptujskega «škropijona», da vas še bolj usčene na možgane, kot že ste. — Kaj pametnega tako ne razumete, zato pa morate tako oslarije čitati. —

Pa še nekaj! Bogata Verbnjakovica je neki rekla, da da takoj 50 gl. (ko bi jih imela), ako bi znala nemški. O ti sirota, glej raje, da ti krompir ne zmrzne, sicer moraš beračiti, ali pri kovaču konjskih kopit odpadke pražiti. Le napuhnen ne biti. Če si bila tisto nedeljo pijana kot žaba, pa vendar ne smeš hvaliti ter se bahati s tem, cesar nimaš.

Nekdanji občinski «šribar» Domšek bi že rad nemško fano videl, zato je pisal na Dunaj po trgovskega potnika, da pride to nedeljo ter prinese «mušter». A temu gospodu, čeprav sam trd Nemeč (pa pošten) se niso naši posilnemci nič dopadli. Zelo slabo se je izrazil o njih. «Viel bin ich schon in der Welt herumgereist, aber so gemeine Leute habe ich noch nie begegnet. Das sind ja ganz gemeine Säufer und der Veteranenhauptmann der ärgste unter allen.» (Veliko sveta sem že prehodil, a takih neumnih ljudi še nikjer nisem našel. To so pijanci in njih vodja največji med vsemi.) Tako je govoril ta poklicani nemški potnik, ko se je rešil te druhali. No, g. Verbnjak, lepo spričevalo vam je napisal ta Nemeč — lahko ste ponosni vi in vaša frauva. Lepo delate, veteranci, le tako dalje, pa bo vas marsikdo že pohvalil. Kmalo bo izvedel ves svet, da so antonjevski nemčurji in čitatelji ptujskega «zdivjanega bika» — največji pijanci, šnopsarji, njih vodja Verbnjak pa največji. Dobro ste jo pogruntali! Drugič še lepše in kmalu vam splete ptujski «šmirjokl» venec slave — iz gnile slame — za vaše oslarije.

Höjsek + Hoblč.

Zunanje novice.

Iz bitke. V sloveči bitki pred trdnjavo Žabice je krogla odbila nekemu Liščaninu nogo. Njegov ožji rojak je pograbil ranjenca ter ga je nesel k ranocelniku v Trupinovac. Med potoma je priletela druga krogla ter odbila ranjencu glavo, ne da bi bil to zapazil noseči ga tovariš. Kaj vlačiš tega človeka sem? ga je vprašal ranocelnik. — Da mu pomagata, ker je hudo ranjen. — Temu pomagati? je začudeno vprašal ranocelnik. Saj

nima glave! — Nima glave?! je vzkliknil Ličanin ter šele zdaj pogledal svoje breme. Lej si ga no! Pa mi je rekel, da mu je krogla odtrgala nogo. Gotovo ni vedel, da mu je vzelo glavo, sicer bi mi bil gotovo resnico povedal.

Strašna povodenj Save. Iz nove Gradiške poročajo: Od časa okupacije se ne pomni tako velike povodnji Save, kakšna je letos. Cela Posavina je nepregledno morje, iz katere se vidijo le vrhovi hiš in dreves. Sole so zaprte. Ljudje se morajo posluževati čolnov. Na pomoč je poslanih devet velikih ladij.

Samomor. V Trstu je skočila iz drugega nadstropja 56letna Josipina Terkovič. Razbila si je črepinjo in bila takoj mrtva. Vzrok samomoru je neznan.

Za kratek čas se je ustrelil v Trstu 29letni diurnist na mestnem magistratu Rihard Wagner. Prišel je v neko gostilno, kjer se je s slepo nabasanim samokresom ustrelil v usta. Prehudo se mu ni zgodilo, ker ko je prišel k njemu revizijski inšpektor Knaple, je kadil cigareto, akoravno so mu usta krvavela.

Pivo iz riža. V severni Ameriki so začeli delati pivo iz riža, katerega je dosti po onih krajih. Tako pridelujejo belo pivo z dobrim okusom, ki se drži boljše od drugega piva. V Nemčiji že proučujejo ta nov način izdelovanja piva.

Klub proti spanju. V New-Yorku so ustanovili klub, katerega člani so se zavezali, da ne bodo spali več kakor 4 ure na dan. Kdor spi več časa, mora na avtomatično postelj, ki ga po štirih ura vrže na tla. V salonu, kjer se navadno shajajo, ni stolov ne zof, zato da ne bi kdo mogoče zadremal.

Časopis, tiskan na morju. Parnik kanarskih otokov, ki plava med Anglijo in Zjedinjenimi državami, dobiva vesti od brzjava, ki veže Boston v Ameriki z Liverpolom v Angliji. Tem potem dobiva novice iz obeh delov sveta, katere se prepisuje in tiska na ladji ter izdaja list z imenom «Canardski Buletin.» List izhaja vsaki dan. — Pač ameriška iznajdba.

Važna brzjava. Angleški vojvoda Albercon ima na svojem posestvu v Irski noja, za katerega se zelo zanima. Ko je nedavno odpotoval vojvoda v London, poslal je za njim obskrbnik njegovih posestev sledečo brzjavko: «Noj je znesel jajce: v Vaši odsotnosti sem položil jajce pod največjo gos, da izvali mladega noja.»

Posebne vlake za pijance aranžirajo na Angleškem pri velikih slavnostih, da tako ne nadlegujejo treznih ljudi.

Nov pozdrav. Dr. Parma je nedavno predlagal v svojem govoru pri manifestacijskem zborovanju češkega ljudstva okraja pribojskega in novojičkega na Moravskem, da bi se namestu dozdej običajnih pozdravov vpeljal nov pozdrav: «Svoji k svojim!» — z odgovorom: «In zmirom po resnici!» Ta pozdrav se zdaj veliko rabi v Priboru in celi okolici.

Žrtev poklica. Nedavno se je pomorščak II. razreda, Vincenc Škerlj v Pulju, odet v pravo potopljača v francoski ožini spustil na morsko dnó, ko je tam opravil naročeno mu službo, so ga dvignili na krov; toda komaj mu odzamejo iz glave potapljaški šelm, se Škerlj zgrudi in izdihne.

Stanje hranilnih vlog nad
19 milijonov kron.

Stanje reze rškega zaklada
nad 650.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska na Mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure
dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdig-
njene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek
od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi
ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega
zaklada mestna občina ljubljanska z vsem
svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo.
Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to,
da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar
maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po $4\frac{3}{4}\%$ na leto. — Z
obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na
kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno
5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves
dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi
dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred n. pr. v
33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% iz-
posojenega kapitala.

Posoja se tudi na menjice in vrednostne papirje.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Podružnica v Celovcu. Podružnica v Spletju.

Aksijski kapital 2.000.000 K.

Kupuje in prodaja vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut,
novcev in deviz. Zamenjava in eskomptuje izžrebane
vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje
prejume na vrednostne papirje. Zavaruje srečke proti
kurzni izgubi. — Denarne vloge sprejema v tekočem
računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške
ženitninske kvacije.

Eskomt in inkasso menic.

Borzna naročila.

Promet s čeki in nakaznicami.

„Južnoštajerska hranilnica“

v Celju „Narodni dom“

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah in
Vransko** za popolno varnost vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje do
neomejene visokosti

obrestuje hranilne vloge po 4 od sto

in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje

rentni davek hranilnica sama

in ga ne odtegne vlagateljem, tako da dobe isti popolnoma **nad 4% obresti.**

Izposojuje pa od dne 1. prosinca 1905 na zemljiško varnost
po $4\frac{3}{4}$ odstotkov

občinam in korporacijam navedenih petih okrajev pa po $4\frac{1}{2}\%$ obresti.

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek** in **petek** dopoldne, za druga opravila
pa je uradnica odprta vsak dan ob navadnih urah.

